

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Bacheloroppgave 2024 15 stp
Fakultetet for landskap og samfunn

Langøyene – et rekreasjonsområde

Langøyene – a recreational area

Georg Bergheim
Landskapsingeniør

Forord

Denne bacheloroppgaven markerer slutten på min tid på landskapsingeniørstudiet ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. Det har vært noen fine og lærerike år på studiet. Oppgaven har blitt skrevet gjennom vårsemestret 2024 og utgjør 15 studiepoeng.

Jeg vil rette en takk til min veileder Anne Aude for alle gode råd og innspill, og hyggelige samtaler gjennom oppgaven. Jeg vil også rette en takk til flotte medstudenter, familie og min gode kjæreste for forståelse gjennom våren.

Gjennom studiet har jeg fått økt interesse av offentlig forvaltning, og i denne oppgaven har jeg fått benyttet mye av kunnskapen jeg har fått gjennom studiet, samtidig som det har vært en læringsrik prosess for å finne frem til relevant litteratur.

Ås,

mai, 2024,

Georg Bergheim.

Sammendrag

I denne oppgaven undersøker jeg hvordan offentlig forvaltning av Langøyene, et populært rekreasjonsområde, har fungert etter en omfattende oppgradering. Øya er et viktig sted for mange – og det er mange hensyn å ta vare på i forvaltningen.

Fokuset er på hvordan forvaltningen håndterer balansen mellom naturmangfoldet og friluftslivet, og hvordan ulike brukergrupper påvirker og påvirkes av forvaltningen. Ulike beslutninger i forvaltningen spiller en stor rolle på ulike brukergrupper, siden valg kan berøre den enkelte.

Dermed er det viktig å ta beslutninger som er forankret i nasjonale, regionale og kommunale føringer, slik at valgene i forvaltningen er hensiktsmessige og ikke virker innholdsløse. Oppgaven tar for seg viktigheten av grønnstruktur, rekreasjon, samt forvaltningsverktøy som brukes for å sikre sosial, økonomisk og bærekraftig utvikling.

Gjennom analyser og forslag til forbedringer, gir oppgaven innsikt i hvordan Langøyene har gjennomgått en større forvandling de siste årene – og måter det kan styrkes og opprettholdes langsiktig. Da med fokus på naturmangfold og rekreasjon.

Det finnes flere ulike utfordringer, både lokalt og regionalt man møter på i forvaltningen – og teorien kan vike fra praksis. Med hjelp av litteraturgjennomgang prøver jeg å minimere gapet mellom teori og praksis, for å bedre forståelsen av realistiske tiltak som kan gjennomføres i forvaltningen.

Abstract

In this assignment, I show public administration of Langøyene, a popular recreational area, has functioned following extensive improvements and upgrades. The island holds significant importance for many due to the short distance from the city-center and its recreational use.

The focus is on how different policies and administration manages the island considering its unique biodiversity and various user groups influence the island, and how the administration influences the users. Decisions made by the governing body, Bymiljøetaten play a big role for various user groups, as choices can affect individuals.

Thus, it's important to make decisions grounded by knowledge of the national, regional local regulations. Then it will ensure that the administrative choices are of purpose and not unpredictable of the users.

This thesis addresses the importance of green infrastructure, recreation and nature experiences, as well as looking into management tools used to ensure social, economic and sustainable choices for the island is made. Through analysis and proposed further improvements, the thesis provides insight into how Langøyene has undergone a huge change in recent years – and in ways it can be strengthened and sustained long-term, with a focus on biodiversity and recreation.

Though various challenges have faced Langøyene in recent years. The administration can counter it by making smart choices to minimize a gap from theory and practice. This will ensure decisions are that of realistic measures that can be implemented by workers and administration.

Innholdsfortegnelse

Forord	1
Sammendrag	2
Abstract	3
Langøyene – et rekreasjonsområde	6
1. Innledning	6
1.1 Bakgrunn for oppgaven	6
1.2 Problemstilling	6
1.3 Avgrensning	6
1.4 Metode	7
1.5 Caseområdet Langøyene	7
1.6 Oppgavens oppbygning	7
2. Kunnskapsgrunnlag	8
2.1 Nasjonale, regionale og kommunale føringer	8
2.1.1 Nasjonale og internasjonale føringer	8
2.1.2 Regionale føringer	8
2.1.3 Kommunale føringer.....	9
2.1.4 Kommuners virkemidler i forvaltningen	9
2.2 Grønnstruktur og grønn infrastruktur i forvaltningen	9
2.2.1 Kommuners forvaltningsverktøy for grønnstruktur i forvaltningen	9
2.2.2 Friluftsliv og rekreasjon sett i lys av grønnstruktur	10
2.2.3 Bruken av grønnstruktur	11
2.3 Naturmangfold og grønnstrukturer	12
2.3.1 Naturtyper og kulturminner og kulturmiljøer	13
2.3.2 Naturtyper og arter på Langøyene.....	14
2.4 Planer i Nesodden og Oslo kommune	15
2.4.1 Relevante plandokumenter i Nesodden og Oslo kommune	17
2.5 Nasjonalt, regionalt og kommunalt planarbeid innenfor rekreasjon- og friluftsliv og naturmangfold	18
3. Langøyene som en casestudie	22
3.1 Områdebeskrivelse	22
3.2 Tidslinje av Langøyene fra 1902 til 2023.	23
3.3 Forvaltning	24
3.4 Langøyene før oppgraderingen	24
3.4.1 Tidligere forvaltningspraksis og utfordringer	24
.....	25
3.4.2 Tidligere anbefalte skjøtselssoner	25

3.4.3	Situasjonen frem til oppgradering.....	26
3.5	<i>Langøyene etter oppgraderingen</i>	27
3.5.1	Telting på øyene etter oppgraderingen	27
3.6	<i>Dagens forvaltning og skjøtsel</i>	29
3.6.1	Mulige fremtidige forvaltningsstrategier og dagens	30
3.6.2	Strategisk planlegging av fremtidig drift	31
3.7	<i>Forslag til drift, vedlikehold og forvaltning</i>	32
4.	Diskusjonsdel	33
4.1	<i>Naturverdier- og kvaliteter for rekreasjon- og friluftsliv</i>	33
4.2	<i>Muligheter</i>	33
4.3	<i>Områder – vurderinger og interesser</i>	34
4.2.1	Betydningen av grøntområder for brukergruppene	34
4.3	<i>Naturmiljø og historie – og videreutvikling</i>	34
5.	Konklusjon	35
6.	Referanser	36
7.	Figurliste	41

Langøyene – et rekreasjonsområde

1. Innledning

Grønnstrukturer og rekreasjonsområder spiller viktige roller i hverdagslivet til befolkningen i byer og tettsteder. Områdene har sosiale, estetiske og miljømessige kvaliteter. De har en påvirkning på fysisk og psykisk helse, gjennom mulighetene for friluftsliv og rekreasjon. Ifølge Miljøverndepartementet (2009) er friluftsliv viktig for folk psykiske helse. Tilgangen til nærliggende grøntområder har blitt sterkt redusert siden 1950-tallet, og Miljødirektoratets anslag er at bare 20 til 30 prosent av grønnstrukturene som fantes i 1950 er foresatt tilgjengelige i dag (Miljødirektoratet, 2023).

Oslo kommune har de siste ti årene hatt sterkt fokus på grøntområdet og øke tilgangen til grønne arealer. Gjennom ulike tiltak fremmer kommunen en klimavennlig byutvikling, og Langøyene er den del av satsningen.

1.1 Bakgrunn for oppgaven

Oppgaven skal undersøke hvordan forvaltningen av et oppgradert grøntområde med tidligere utfordringer fungerer etter fornyelse. Et sentralt poeng er å forstå hvordan skjøtsel, forvaltning og drift påvirker de ulike brukergruppene som benytter Langøyene.

Målet med denne oppgaven er å identifisere hvilke muligheter Langøyene kan ha i fremtiden ved å etablere en overordnet målsetting for området. Ved å analysere eksisterende praksis og foreslå forbedringer, som kan ivareta både biologisk mangfold og brukernes behov for rekreasjon og friluftsliv.

1.2 Problemstilling

Hvordan kan en overordnet forvaltningsløsning utvikles for å balansere naturmangfold med hensynet til friluftsliv- og rekreasjonsområdet Langøyene?

Underproblemstillinger:

1. Hvor vellykket har forvaltningen vært etter oppgraderingen?
2. Hvordan påvirker de ulike brukergruppene og deres aktivitet forvaltningen på Langøyene?

1.3 Avgrensning

Oppgaven handler om å undersøke Langøyene som et caseområde på et overordnet nivå i tråd med nasjonale, lokale og politiske føringer. For å imøtekomme brukergruppene samtidig ivareta Langøyene som et grøntområde med små og større deler av vegetasjon sees dette i sammenheng av Bymiljøetatens ansvar for forvaltningen. Oppgaven sees da

i bakgrunn på føringer trukket sammen med Bymiljøetatens ansvar på å ivareta føringene samtidig bedrive forvaltningen på Langøyene.

1.4 Metode

Valg av metoden for oppgaven har vært innhenting av litteratur, befaringer og gjennomgang av relevant informasjon. Innhenting av litteratur har vært planverk, rapporter, veiledere, strategier og artikler. Disse kildene har gitt et godt teoretisk grunnlag.

Befaringene har vært en viktig del av metoden, hvor jeg har registrert og analysert caseområdet gjennom fotografering, vurdering av løsninger og hatt samtaler med oppsynspersonell og ansatte i Bymiljøetaten.

1.5 Caseområdet Langøyene

Langøyene ligger geografisk i Nesodden kommune, men grunneier er Oslo kommune. Fornylelsen av Langøyene er som årsak av at området er tidligere et søppeldeponi, og det bød på store forurensingsproblemer.

Øya er et populært friluft- og rekreasjonsområde på sommerstid med mange besøkende. Det har også viktige naturverdier med høyt biologisk mangfold. De siste tiårene har øya forfalt og har vært i stort behov for oppgradering. Mellom 2020 og 2022 ble Langøyene oppgradert med moderne fasiliteter og infrastruktur.

Av den grunn ligger det store forvaltningsmuligheter her for å øke attraktiviteten i større grad – selv om øya har ulike forvaltningsinteresser, som jeg skal komme nærmere inn på.

1.6 Oppgavens oppbygning

Oppgaven er strukturert i fem ulike deler. Del 1 er innføring og valg av oppgaven, del 2 er kunnskapsgrunnlaget, del 3 er caseområdet, del 4 er diskusjonsdelen og del 5 er konklusjonen.

2. Kunnskapsgrunnlag

For å ta gode avgjørelser innenfor forvaltningen, er det viktig å ha god forståelse for det overordnede rammeverket som styrer offentlig planlegging. Dette gjelder lovverk, nasjonale og internasjonale, regionale og kommunale føringer og fagkunnskap innenfor respektive fagfelt. Samspillet mellom de ulike forvaltningsnivåene og samarbeid med fagfolk kan man ta gode beslutninger som tar både hensyn til lokale behov og nasjonale mål.

2.1 Nasjonale, regionale og kommunale føringer

På nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå er det flere ulike planer, lovverk, utredninger og meldinger som er viktig for biologisk mangfold, rekreasjons og friluftsliv og grønnstrukturer. Kjennskap til offentlig planlegging hjelper oss å forstå prosessene og valgene bak beslutninger som tas av forvaltningen. På bakgrunn av det er det viktig å ha innsikt i de ulike føringene som settes på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå.

2.1.2 Nasjonale og internasjonale føringer

Offentlig planlegging har flere hensyn å ta vare på. Norge har forpliktet seg til å følge FNs bærekraftsmål som bygger på de tre hovedmålene for bærekraftig byutvikling, klima og miljø, økonomi og sosial bærekraft (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023).

Hvert fjerde år legger Regjeringen fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme bærekraftig utvikling. Gjeldende nå er «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027» (KDD, 2023) hvor de vektlegger særlig disse punktene;

1. Samordning og samarbeid i planleggingen
2. Trygge og inkluderende lokalsamfunn
3. Velferd og bærekraftig verdiskapning
4. Klima, natur og miljø for framtida
5. Samfunnssikkerhet og beredskap

I tillegg har man statlige planretningslinjer (SPR) som den regionale og kommunale forvaltningen må følge. Disse er nedfelt i plan- og bygningsloven § 6-2 og legger føringer for å sikre nasjonale interesser innenfor et geografisk område samt følge opp nasjonale forventninger innenfor arealplanlegging. Hovedformålet med SPR er å fungere som et viktig hjelpemiddel for de ulike forvaltningsnivåene (Plan- og bygningsloven, 2009, § 6-2).

2.1.3 Regionale føringer

Regionale føringer for offentlig planlegging spiller en viktig rolle for å ha en utvikling på tvers av kommuner. Føringerne tar hensyn til nasjonale mål og lokale behov, og er nedfelt i regionale planer og strategier som utarbeides av fylkeskommunene. Ifølge plan- og bygningsloven skal regionale planer ivareta nasjonale og vesentlige regionale interesser

(Plan- og bygningsloven, 2009, § 8-1). Dette sikrer at lokale beslutninger tar hensyn til å overordne mål for bærekraftig utvikling og nasjonale forventninger.

2.1.4 Kommunale føringer

Kommunene er de lokale planmyndighetene som utarbeider egne planer som fungerer som styringsdokumenter for kommunal forvaltning (KDD, 2023). Det overordnende styringsdokumentet er kommuneplanen, som består av en samfunnsdel og en arealdel. Arealdelen er dokumentet som styrer den kommunale planleggingen, siden den fastsetter arealdisponering, rammer for nye tiltak, ny arealbruk og hvilke hensyn som skal ivaretas (KDD, 2022).

2.1.5 Kommuners virkemidler i forvaltningen

Kommuner har flere verktøy de kan ta i bruk som virkemidler for å sikre arealer til ulike formål. Det viktigste virkemiddelet kommunene har er plan- og bygningsloven. Her kan de ta i bruk hensynssoner, retningslinjer, arealdisponering for hele eller avgrensede områder (Miljødirektoratet, 2023).

2.2 Grønnstruktur og grønn infrastruktur i forvaltningen

Grønnstruktur og grønn infrastruktur er to begreper med mange likheter. Hovedforskjellene ligger i at grønnstruktur er et juridisk begrep og dekker mindre grøntområder, mens grønn infrastruktur ofte dekker større områder og sees i sammenheng med økosystemtjenester i større grad (Ødegård, 2011, s. 5).

Det finnes flere ulike definisjoner av begrepene, men Miljødirektoratet har utviklet to veiledere for GI og GS i arealplanlegging, der de definerer begrepene som;

«Grønnstrukturen er veven av store og små naturpregede områder. Den omfatter typisk parker, friområder, turdrag og andre ubebygde arealer med naturpreg. Langs vann og vassdrag kan elvekorridorer og bekkedrag være en del av grønnstrukturen. Da brukes ofte betegnelsen blågrønn infrastruktur.» (Miljødirektoratet, 2023).

«Begrepet grønn infrastruktur brukes om arealer og landskapselementer som har særlig betydning som formerings-, oppvekst- og forflytningsområder for arter og for artenes overlevelse over lang tid. Grønn infrastruktur brukes også om viktige områder for sentrale økologiske prosesser.» (Miljødirektoratet, 2023).

I plan- og bygningsloven § 11-7 c (Plan- og bygningsloven, 2009, § 11-7 c). er grønnstrukturer definert som arealformål med områdetyper som naturområder, turdrag, friområder og parker. Videre i oppgaven vil jeg forholde meg kun til grønnstruktur ettersom begrepet er bedre rettet mot avgrensede områder.

2.2.1 Kommuners forvaltningsverktøy for grønnstruktur i forvaltningen

Det viktigste verktøyet kommunen har er plan- og bygningsloven av 2009 i forvaltningen av grønnstrukturer. Ved hjelp av pbl kan kommuner ta i bruk og benytte ulike virkemidler i

forvaltningen for å ivareta og utvikle grønnstrukturen. Arealformål, hensynssoner, bestemmelser og retningslinjer er virkemidler som kan brukes hver for seg eller i kombinasjon for å skape en mer helhetlig tilnærming. Dette legges til grunn i kommuneplanens arealdel og kommunedelplaner. Planene må ha klare og tydelige føringer for grønnstruktursforvaltningen i kommunen, og burde støttes opp under den overordnede arealplanleggingen (Thorén, 2021).

Arealformålene angir hvordan ulike områder skal benyttes, og hvilke områder som kan avsettes spesifikt til grønnstrukturer. Dette gjøres i kommuneplanens arealdel eller reguleringsplaner etter pbl § 11-7 andre ledd nr. 3, 5 og 7 og § 12-5 andre ledd nr. 3. Juridisk bindende bestemmelser kan da knyttes til grønnstrukturene, som kommunen kan vedta etter ønskede krav (Plan- og bygningsloven, 2009, §§ 11-7, 12-5).

Hensynssoner markerer områder med behov for særlig hensyn, for eksempel på grunn av naturverdier eller biologisk mangfold. Hensynssoner er ikke juridisk bindende, kan det settes planbestemmelser for dem (Malt, 2023). Disse bestemmelser kan gi krav til utforming, bruk og bevaring av områdene. Siden de er juridisk bindende, må de følges opp.

Retningslinjer i planer gir veiledning for planlegging og utformingen av grønnstrukturer. Dette vil hjelpe kommuner og private aktører å gjennomføre nasjonale og regionale mål i lokal sammenheng (Miljødirektoratet, 2014). Samtidig kan kommunen gi egne retningslinjer i planer, og disse er ikke juridisk bindende, men kan gi gode anbefalinger for planleggingen.

Ved å ta i bruk forvaltningsverktøyene kan kommunene sikre en bærekraftig og funksjonell utvikling av grønnstrukturer. Dette øker forutsigbarheten for innbyggerne og sikrer tilgang til grøntområder, fremmer og sikrer biologisk mangfold og støtter viktige økosystemtjenester (Riksantikvaren, 2020). En helhetlig tilnærming av bruk av verktøyene i planprosessen vil sikre grøntområde bevares og utvikles i takt med lokale behov (St.meld. nr. 29 (1996-97)).

2.2.2 Friluftsliv og rekreasjon sett i lys av grønnstruktur

I Regjeringens «Handlingsplan for friluftsliv» kommer det frem at

naturopplevelse og fysisk aktivitet i naturen har betydelige positive virkninger for både psykisk og fysisk helse. (...) Friluftsliv er viktig i et folkehelseperspektiv, og en sentral del av norsk kulturarv og nasjonale identitet. Friluftsliv vil også kunne gi den enkelte et forhold til og økt kunnskap om naturen, som kan gi økt vilje til å ta miljøvennlige valg og til å ta vare på naturen (Klima- og miljødepartementet, 2018, s. 6).

Friluftsliv handler om å bruke naturen og grønnstrukturer. Ved å gjøre naturområder mer tilgjengelige, blir de mer attraktive og folk bruker dem mer (Zander S Venter et al, 2020).

Allemannsretten sikrer alle Norge fri tilgang til ferdsel på fots og på ski, uavhengig av hvem som eier grunnen. Den gir rett til alle kan nyte natur og drive med friluftsliv. Reglene av allemannsretten kommer av friluftsløven av 1957. Friluftsløven pålegger også kommunene et ansvar for å fremme allmennhetens friluftslivsinteresser, jf. § 22.

Behovet for grønnstrukturer er viktig for både oss mennesker og naturen. Rekreasjon i naturen har flere verdier ved seg, økonomisk og sosialt. I et folkehelseperspektiv føler nordmenn seg mindre stresset i naturen (Jakhell, 2020), og naturen i Oslo har en verdi på flere milliarder (Barton, et al., 2015).

Et av hovedmålene i den nasjonale friluftspolitikken er at alle kommuner i landet skal kartlegge og verdsette sine friluftslivsområder (Miljødirektoratet, 2013). Dette innebærer at kommunene identifiserer, registrerer og vurderer verdien av ulike friluftslivsområder innenfor sine grenser. For kommunen gir det et grunnlag for å ivareta og utvikle områdene, mens for innbyggerne får tilgang til rekreasjon og naturområder som blir tatt vare om.

Tilgjengeligheten av grønnstrukturene er viktig. Det er for å sikre at alle innbyggere kan nyte de samme gode som grønnstruktur tilbyr. Tilgangen til grøntområdene burde nås til fots, sykkel eller med offentlig transport. Det gjør det enklere for en større andel å ta del i friluftsliv og rekreasjon (Miljødirektoratet, 2014).

2.2.3 Bruken av grønnstruktur

Folk bruker grønne områder i nærheten av seg, men også lengre unna – basert på tre viktige faktorer; avstand, størrelse og den fysiske utformingen (Miljølære, u.å.). Inaktivitet blant befolkningen er et kjent fenomen og har en rekke negative konsekvenser (Kvam, 2022). Samtidig er tilgjengelighet og nærhet viktig for at befolkningen tar i bruk grøntområder og er i aktivitet (Helsedirektoratet, 2021). I tillegg bruker befolkningen med lavere sosial status grøntområder om de i større grad er tilrettelagt for friluftslivsaktiviteter (Dalen, 2021).

Grønnstruktur har som nevnt flere ulike formål, hvorav i pbl § 8 de defineres som naturområder, turdrag, friområder og parker. Hver enkelt områdetype har sine bruksområder og det er ofte kulturelt betinget hvordan man bruker grønt områder. Eksempelvis bruker innvandrere i større grad parker enn den generelle befolkning som bruker fjellet og skogen (Dervo et al. 2014). Det er heller ikke alltid at nærnatur er synonymt med bruk. Som nevnt er det avhengig av flere faktorer, men også kvaliteten på grøntarealet. Ønskede elementer og egenskaper til grøntområder er likeså viktig, f. eks toalettfasiliteter, benker eller muligheter for ballspill.

Det finnes flere muligheter til å øke bruken av grønnstruktur. Miljødirektoratets veileder «Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv» kommer med flere gode eksempler.

1. Ivareta opplevelsen for brukerne
2. Informere brukere i det aktuelle området
3. Tilrettelegge for alle og/eller noen utvalgte brukergrupper
4. Kanalisere ferdsel
5. Hindre uønsket slitasje
6. Redusere konflikter mellom brukere (for eksempel gående vs. syklende)
7. Legge til rette for ulike aktiviteter (skilek, sykkelløyper, grill- og bålplasser og klatrefelt)
8. Redusere konflikter med grunneier og naboer til området
9. Sikre utsatte steder (Miljødirektoratet, 2019 s. 10).

Videre i oppgaven vil jeg fokusere på Langøyene og dens status i kommuneplanens arealdel for Nesodden, hvilket er regulert som naturområde, LNF-område og friluftsområde.

2.3 Naturmangfold og grønnstrukturer

For å sikre naturmangfoldet, har kommuner tre viktige lover: naturmangfoldloven, plan- og bygningsloven og friluftsløven, samt ulike forvaltningsverktøy. Lovene med verktøyene skal sikre at naturmangfoldet blir ivaretatt i forvaltningen.

Naturmangfoldloven av 2009 setter rammer for bruk og vern av natur. Grønne områder er viktige for en rekke arter og for å opprettholde et variert økosystem. For å ivareta naturmangfoldet i grønnstrukturen må man ha oversikt over hva som allerede finnes. Kartlegging av områder, bruk av databaser og medvirkning er forvaltningsverktøy som kan tas i bruk for å få en slik oversikt. Hvis kunnskapsgrunnlaget mangler, skal føre-var-prinsippet anvendes når det tas beslutninger, jf. § 9. (Naturmangfoldloven, 2009).

I (Meld. St. 14 (2015-16), s. 5-6) beskriver hvordan regjeringens politikk skal bidra til å ta vare på naturmangfoldet. Et av innsatsområdene er å styrke kommunenes arbeid med naturmangfold, samt gi kommunene et kompetanseløft på området. Arealendringer er den viktigste årsaken til tap av natur i Norge. Det er derfor svært viktig at kommunene utøver en god arealforvaltning som hensyntar naturmangfoldet.

Kartlegging av arter og naturtyper har blitt et viktig verktøy for å bevare og beskytte naturmangfoldet (SABIMA, u.å.). Regjeringens mål om å kartlegge mer av landet vil øke kunnskapsgrunnlaget og føre til bedre beslutninger (Meld. St. 18 (2016-2017), s. 51). Hvis tiltak gjøres uten tilstrekkelig informasjon kan det ha negative konsekvenser for naturmangfoldet (Sivilombudet, 2023). God og oppdatert kunnskap om naturen vil sikre god planlegging i tidlig fase og føre til en enklere planprosess, og man vet hvilke hensyn man må ta til viktige naturverdier (Meld. St. 14 (2015-2016), s. 70).

2.3.1 Naturtyper og kulturminner og kulturmiljøer

Naturtyper og kulturminner og kulturmiljøer har stor betydning i arealplanleggingen. Som begrep bidrar de til en helhetlig forståelse av miljøet og fører til planleggingen ivaretar og viderefører naturmangfold og kulturell arv. Det finnes noen viktige hensyn å ta til betraktning når det kommer til planarbeid, skjøtsel, drift og vedlikehold av områder med viktige naturtyper, arter og kulturmiljøer.

Naturtyper er definert i naturmangfoldloven § 3 ledd j som «ensartet type natur som omfatter alle levende organismer og de miljøfaktorene som virker der, eller spesielle typer naturforekomster som dammer, åkerholmer eller lignende, samt spesielle typer geologiske forekomster;», mens Miljødirektoratet har en noe enklere definisjon «En naturtype er en ensartet type natur som inkluderer alle arter som lever der og det miljøet de lever i.» (Miljødirektoratet, 2023).

Kulturminner og kulturmiljøer er beskrevet av Regjeringen som «Kulturminner er alle spor etter menneskers liv og virke i vårt fysiske miljø. Begrepet omfatter også steder det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Når kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng, kalles det et kulturmiljø. Begrepet kulturmiljø brukes også som samlebetegnelse for kulturminner, kulturmiljø og landskap.» (KDD, 2023). I tillegg finnes begrepet «kulturlandskap» som ikke er definert i kml § 2 slik kulturminner og kulturmiljø er. Typisk definisjon av kulturlandskap er at det er menneskeformet landskap over tid som inneholder biologiske og kulturhistoriske spor og/eller elementer (Miljølære, u.å.). På slikt vis kan man si at Langøyene har et visst kulturlandskap ved seg.

Figur 1 Oversikt over kulturminner på Langøyene. Kilde: Norkart/Geovekst

Årsaken til kartleggingen av naturtyper og kulturmiljøer er å ha oversikt over lokasjon og karakteristikk til natur- og kulturområder. På den måten dokumenterer man landskapet, og får større kunnskapsgrunnlag på dets verdier. I tillegg får man innsikt i variasjon av økosystemer, habitater, vegetasjonstyper og arter. Det gjør det lettere for

forvaltningsmyndigheter å prioritere truede og viktige områder, spesielt om det skal gjøres tiltak i området, som eksempel skjøtsel (Statsforvalteren, u.å.).

2.3.2 Naturtyper og arter på Langøyene

Naturtypene på Langøyene har høy forekomst av kalk, og øyene i Indre Oslofjord blir ofte omtalt som «kalkøyene». Dette er fordi øyene er plassert på gamle bergarter fra kambrosilurperioden, som er lagd opp av kalkstein, sandig skifer og leirskifer (Bryhni, 2023), (UiO, 2022).

I kalkrike områder er det stor sjanse for forekomster av sjeldne arter, ettersom kalkholdig jord skaper gunstige vekstforhold for spesialiserte planter, som igjen fører til høyt biologisk mangfold (NINA, u.å.). Årsaken til dette er høy pH-verdi i jorda som fører til flere tilgjengelige næringsstoffer, rik tilgang på kalsium og magnesium og kalkrike områder har ikke vært utsatt for intensivt jordbruk ettersom det har veldig tynt jordsmonn (naml, 2024).

BioFokus har kartlagt Langøyene i 2017 og 2019 på vegne av Bymiljøetaten.

Tabell 1: Oversikt fra rapporten «Naturverdier, skjøtsel og tilrettelegging på nordre Langøyene, Nesodden kommune».

Oversikt	Detaljer
Naturtyper	3
Antall naturtypelokaliteter	15
Lokalisering	Norde Langøya, Nesodden kommune
Verdi av lokaliteter	A- og B-verdi
Rødlistede arter funnet	45
Status for rødlistede arter	1 kritisk truet, 5 direkte truet, 18 sårbare, 21 nær truet
Årstall	2017
Sjeldne arter funnet	Lav- og mosearter
Muligheter for flere funn	Stort potensiale for sjeldne arter grunnet unikt naturmiljø og kalkrike områder
Referanse	Blindheim, T, Høitomt, T. og Klepsland, J.T. 2017. Konsekvenser for naturverdier ved tildekking av urene masser på Langøyene, Nesodden kommune. BioFokus-notat 2017-51. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

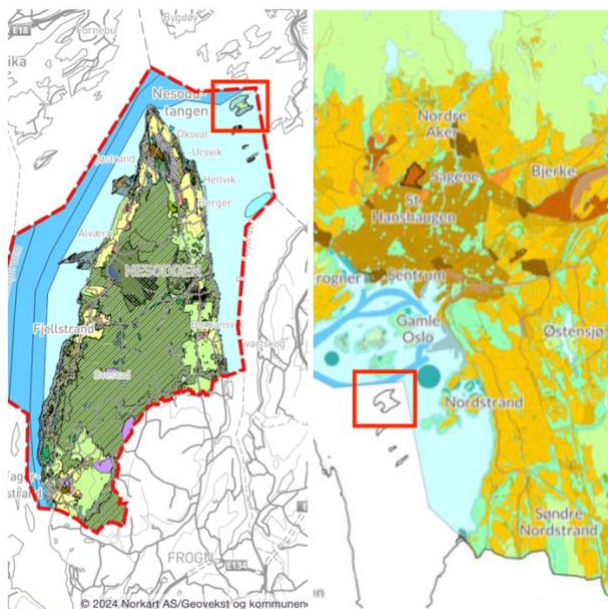
En veldig viktig naturtype som finnes på større områder på Langøyene, er åpen grunnlendt kalkmark som er sterkt truet (EN), og ble i 2020 en utvalgt naturtype. Utvalgt naturtype er et virkemiddel i naturmangfoldloven for å gi noen naturtyper et sterkt vern utenfor verneområder. Åpen grunnlendt kalkmark har svært mange sårbare og truede arter, og mange er på rødlisten. De største truslene for naturtypen er gjengroing, slitasje og fremmede arter (naml, 2024). Forskriften betyr da at naturtypen får en viss grad av beskyttelse, slik at den er strengere regulert for tiltak som kan påvirke området negativt (Landmark, 2021).

Skjøtsel av åpen grunnlendt kalkmark burde styres av riktig tiltak. Noen av de er å ha kontroll på fremmede arter slik at de kan lukes vekk, beite eller slått for å hindre gjengroing og åpne landskapet, kanalisere sti og ferdsel slik at man hindrer slitasje på ønskede områder, overvåking av artsmangfoldet slik at man kan tilpasse skjøtsel etter behov og eventuelt bruk av dekkematerialer for å kontrollere spredning av problematiske arter, f. eks gravbergknapp (Fremstad, 2023), (Statsforvalteren, 2022).

Skjøtselen og forvaltningen på Langøyene burde gjenspeile dagens kunnskapsgrunnlag og videre undersøkelser. Samtidig har de besøkende på Langøyene et vist ansvar for å respektere regelverket, som til tider kan være utfordrende.

2.4 Planer i Nesodden og Oslo kommune

Langøyene er som nevnt geografisk i Nesodden kommune, men eies av Oslo kommune. Med det er Nesodden forvaltningsmyndighet mens Oslo er forvalter. Planverket til Nesodden og Oslo er noe ulikt, og jeg skal gå mer i dybden på det her.

Figur 2 Bildet viser Langøyene markert i rødt med gjeldende plankart over Nesodden t.v. og Oslo t.h. Kilde: Norkart AS/Geovekst.

Nesoddens kommuneplans arealdel deler Langøyene opp i tre arealformål;

Figur 5 Avsatt som arealformål Naturområde, gjelder for Nordre og Søndre Langøy

Figur 4 Avsatt som arealformål LNF-område

Figur 3 Avsatt som arealformål Friluftsområde

Viktige bestemmelser å ta hensyn til i Nesoddens KPA som er viktige for Langøyene finner man i:

§ 19 Naturmangfold

«Naturmangfoldlovens kapittel II gjelder ved all reguleringsplanlegging og søknad om tiltak. Det skal gjøres særskilte vurderinger for å ivareta områder som omfattes av forskrift om prioriterte arter, jf. naturmangfoldlovens § 23 og forskrift om fremmede organismer, og utvalgte naturtyper, jf. naturmangfoldlovens §§ 52-56 og byggteknisk forskrift § 9-4.».

§ 23 Turveier og stier

«Turstier, smett og snarveier skal opprettholdes og vedlikeholdes, eventuelt erstattes med nye stier. I strandsonen skal trasé for kyststi ivaretas. Hvis ikke dette er mulig, skal det lages erstatningstrasé med tilsvarende eller bedre opplevelsesverdier.».

§ 25 Grønnstruktur

«Overordnet grønnstruktur skal bevares. Ved fortetting og utbygging av nye og eksisterende byggeområder skal grønnstrukturen ivaretas og utvikles, herunder turveier, stier, tråkk og andre gang- og sykkelforbindelser til marka og vassdrag, sammenhengende grøntdrag, grøntområder, 100-metersskog og grønne lunger og områder for lek og rekreasjon.».

§ 26 Friluftsliv

«Det tillates kun tiltak som fremmer friluftsliv, for eksempel oppgradering av stier og installasjoner som vil gi en bedre friluftsopplevelse.».

§ 33-1 LNF-områder nr 3.

«Det tillates stier, løyper og andre tiltak som fremmer friluftsliv og bedrer naturmiljøet, dersom viktige økologiske funksjoner blir opprettholdt eller rehabilitert.».

§ 34-2 nr 2 Friluftsområder

«Stier, løyper og andre tiltak som fremmer friluftsliv og bedrer naturmiljøet, kan tillates dersom viktige økologiske funksjoner blir opprettholdt eller rehabilitert.».

§ 34-3 Naturområder

Under unntak

«Skjøtsel i henhold til skjøtselsplaner godkjent av kommunen eller Statsforvalteren. Enkle tilretteleggingstiltak for Kyststien.».

2.4.1 Relevante plandokumenter i Nesodden og Oslo kommune

Forvaltningen av Langøyene må ta hensyn til en rekke plandokumenter fra Oslo og Nesodden kommune samt på regionalt nivå fra Viken fylkeskommune.

Dokumentene dekker fysisk aktivitet, idrett, friluftsliv, arealbruk, kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap, klima og miljø. Disse dekker område som sikrer en helhetlig og bærekraftig tilnærming for forvaltningen av Langøyene.

Tabell 2: Relevante plandokumenter for forvaltning av grønnstrukturer i Nesodden kommune.

Regionalt og kommunalt: Viken fylkeskommune, Nesodden kommune	
	1. Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus 2016–2030 – Aktivitetssløftet
	2. Regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus
	3. Regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus, vedtatt av Fylkestinget
	4. Kommuneplanens arealdel 2022–2046
	5. Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2046
	5. Klima- og miljøplan 2022 – 2034, del 3 Naturmangfold
	6. Temaplan fysisk aktivitet idrett og friluftsliv 2023-2027

Tabell 3: Relevante plandokumenter for forvaltning av grønnstrukturer i Oslo kommune.

Regionalt og kommunalt: Oslo kommune	
	1. Regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus
	2. Kommuneplanens samfunnsdel 2018 "Vår by vår framtid – En grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle"
	3. Kommuneplan 2015. «Oslo mot 2030 – Smart, trygg og grønn». Juridisk arealdel
	4. Behovsplan for idrett og friluftsliv 2021-2030
	5. Handlingsplan for biologisk mangfold i Oslo 2023-2030

2.5 Nasjonalt, regionalt og kommunalt planarbeid innenfor rekreasjon- og friluftsliv og naturmangfold

Grønne områder åpner for rekreasjon, naturopplevelser og verdier, fysisk aktivitet og friluftsliv og et bedre naturmangfold. På nasjonalt nivå er «Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen» mest aktuell siden Langøyene er en øy, og § 6.1. og 6.2. er de relevante paragrafene.

§ 6.1 Natur- og kulturmiljø og landskap

«Planlegging i strandsonen skal ta hensyn til naturmangfold. Karakteristiske hovedtrekk i landskap bør opprettholdes. Verdifulle forekomster av naturtyper og arter må tas vare på. Det skal legges vekt på å bevare karakteristiske kulturlandskap, kulturmiljø og enkeltstående eksempler på den særegne kystkulturen i området.»

Landskapet langs kysten er viktig som grunnlag for opplevelser og kilde til identitet og livskvalitet for innbyggerne. Ved planlegging må det tas hensyn til å bevare landskapskvaliteter og å tilpasse det bygde miljø til omgivelsene. Eventuelle nye tiltak, også tiltak for å forbedre tilgjengeligheten for allmennheten, må tilpasses og ta hensyn til landskap, kulturminner og naturmangfold.»

§ 6.2. Friluftsliv

«Grunnlaget for allmenn rekreasjon i strandsonen skal trygges og utvikles videre. Mulighetene for allment friluftsliv, basert på båtferdsel, ferdse til fots og på sykkel, strandopphold og bading, bør trygges og forbedres. Det bør legges stor vekt på å opprettholde og forbedre tilgjengeligheten til strandsonen fra landsiden og sjøsiden samt mulighetene for å ferdes og å oppholde seg langs sjøen. Disse hensynene skal vektlegges sterkt når kommunen vurderer å godkjenne videre utvikling av eksisterende bolig- og fritidseiendommer.» (KDD, 2021).

Tabell 4: Hovedpunkter fra regional plan og statlig plan for friluftsliv og aktivitet.

Hovedpunkt	Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus 2016-2030.	Handlingsplan for friluftsliv (Klima- og miljødepartementet)
Tilrettelegging for friluftsliv	Forbedre tilgjengeligheten til grønne områder og integrere hensyn til naturmangfold i planlegging.	Sikre tilgjengeligheten til friluftsområder gjennom infrastruktur som turveier, skilting og vedlikehold.
Bevaring av naturmangfold	Fastsette utbyggingsgrenser for å beskytte naturområder	Gjennomføre tiltak som beskytter økosystemer og arter, samt integrere

	mot urbanisering og bevare naturområder for fremtidige generasjoner	hensyn til naturmangfold i by- og regionalplanlegging.
Natur som arena	Utvikle og vedlikeholde friluftsområde for å fremme fysisk aktivitet for barn og unge.	Ta i bruk naturområder som læringsarenaer for barn og unge, med fokus på natur og miljø.
Tiltak for økt bruk av rekreasjon- og friluftslivsområder.	Langsiktig finansiering av støtte til friluftsprosjekter og grønne initiativer.	Økonomisk støtte til organisasjoner for utvikling og vedlikeholde friluftsområder, stier og fremme aktiviteter.

Tabell 5: Hovedpunkter fra handlingsplanen til Oslo kommune for biologisk mangfold.

Handlingsplan for biologisk mangfold 2023-2030 (Oslo)	
Mål	Tiltak
Informere om biologisk mangfold	Skilting, digital informasjon, seminarer og medieutspill.
Fjerne fremmede arter	Hindre villfyllinger med hageavfall, tilsyn av løsmasser i enkelte prosjekter, lusing, restaurere ønskede arealer, overvåking, tilskudd til stedege arter istedenfor fremmede
Restaurering av områder med åpen grunnlendt kalkmark	Skjøtselsplaner, kartlegging, økonomisk støtte, bidrag på godt forvaltningsnivå og kunnskap
Styrket skjøtsel og forvaltning	Restaurering av viktige naturtyper, gjennomgå eldre reguleringsplaner og vurdere behov for omregulering, samarbeid med frivillige og profesjonelle, beiting, kartlegge flere områder
Redusere forurensning	Rense avrenning, utfasing av gummigranulat, overvåking av vannkvalitet, forhindre tilførsel av nitrogen i vannkilder

Tabell 6: Hovedpunkter fra del 3 Naturmangfold av Klima- og miljøplanen til Nesodden kommune.

Klima- og miljøplan 2022 – 2034, del 3 Naturmangfold	
Mål	Tiltak
Planarbeid og informasjon	Alt planarbeid skal inkludere utredning for klima, miljø og naturmangfold. Større oppmerksomhet av naturmangfoldloven i

	saksbehandling. Sikre lett tilgang på informasjon til publikum og saksbehandlere.
Kartlegging	Naturverdier, naturtyper, oppdatere eldre planer. Kommunikasjon med grunneiere.
Arealregnskap	Oversikt over vernede områder, truede arter, naturtyper m.m. Forståelse for arealdisponering med formål over tid – årlige rapporter.
Naturtyper, naturverdier	Spesielle hensyn i plandokumenter. Avklare arealbruk i rettslige bindende planer. Sikre bærekraftig forvaltning, restaurere natur og stanse tap av biologisk mangfold.
Skjøtsel og restaurering	Restaurere blomsterenger på kommunale natur- og friområder, hindre gjengroing, stedegen beplantning, tilrettelegging av sti- og turløyper. Samarbeid med ulike aktører.

Tabell 7: Hovedpunkter fra idrett- og friluftslivsplanen til Oslo kommune.

Behovsplan for idrett og friluftsliv 2021-2030 (Oslo)	
Mål	Tiltak
Sikre tilgang til friluftsområder i nærmiljø	Skilting, merke og informere. Utarbeide strategier og tiltaksplaner for universelt utformet friluftsliv.
Fremme egenorganisert lavterskeltilbud - for alle aldre	Utvikle og rehabiliterer turveinettet og friluftslivsanlegg
Tilgang til strandsonen	Vedlikehold og oppgradering av badeplasser, vurdere tiltak for universell utforming for å øke tilrettelegging, sikre oppfølging av ulovligheter langs strandsonen, prioritere områder i levekårsutsatte områder
Tilrettelegging av områder	Oppgradering av eksisterende arealer, vurdere nye områder, økt innsats av rehabilitering
Fjordbasert friluftsliv	Videreutvikle badeplasser og sjøbad, tilrettelegge for kajakk, robåter og badstuer/helsårsbading, fokus på tilrettelegging av øyene (øking i besøkende)
Langøyene	Tilretteleggingstiltak knyttet til bading, friluftaktiviteter, båtliv og telting. Vurdere mulighet for gjestebrygge på nordøstsiden.

Tabell 8: Hovedpunkter fra temaplanen for fysisk aktivitet i Nesodden.

Temaplan for fysisk aktivitet idrett og friluftsliv 2023-2027 (Nesodden)	
Mål	Tiltak

Sports- og friluftsanlegg	Tilrettelegge og tilgjengeliggjøre anlegg for organisert og egenorganisert aktivitet. Fokus på mangfold av aktivitetstilbud. Sikre bygging av nyanlegg, vedlikehold og skjøtsel og rehabilitering og videreutvikling av eksisterende anlegg
Fremme hverdagsfriluftsliv og egenorganisert aktivitet	Samarbeid mellom kommunen og frivillige organisasjoner. Ta i bruk Friskus som plattform for oversikt over tilbud. Merking av løyper og vedlikehold av turstier
Friluftsområder	Utvikle turparkeringer, sikre arealer til idretts- og friluftslivsformål gjennom reguleringsplaner. Kartlegge og bevare Nesoddmarka, nærskog og strandsonen.
Redusere barrierer for fysisk aktivitet i nærmiljøet	Nærmiljøanlegg skal være en del av rekkefølgekrav for større boligprosjekter, ivareta friluftslivets interesser tidlig i utbyggingsprosjekter og bygge nyanlegg.
Kyststi	Sikre sammenhengende kyststi lands hele strandsonen gjennom arealplaner og dialog med grunneiere. Samarbeid med frivilligheten med vedlikehold.

3. Langøyene som en casestudie

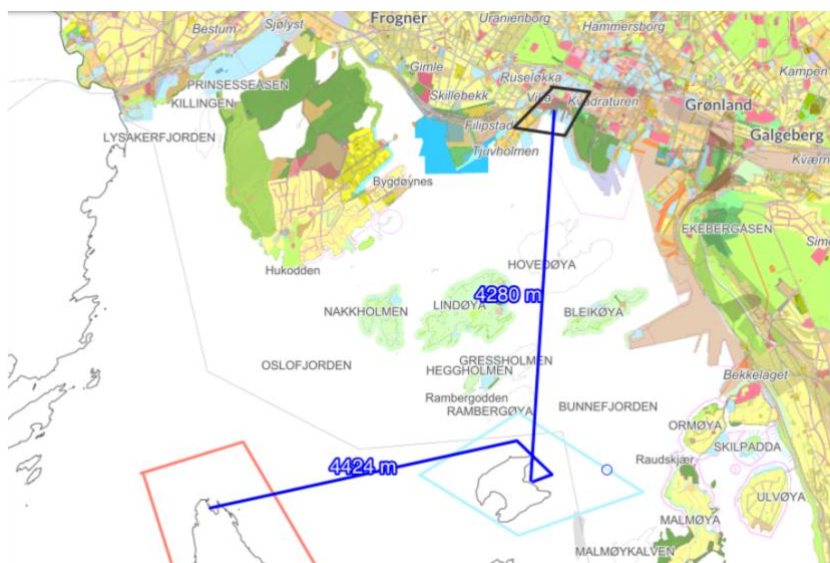
Langøyene er et godt eksempel på hvordan tidligere forvaltning og ny forvaltning møter hverandre. Øya er kun et av to steder i Indre Oslofjord hvor det er lov og telte, samtidig som det er viktig sted for naturmangfold. Det er et spennende eksempel på hvordan tidligere forvaltning og nyere forvaltningspraksis møter hverandre. Fra 2020 til 2022 ble øya oppgradert og modernisert etter større miljøutfordringer som skyldtes at det er et tidligere søppeldeponi.

Langøyene har hatt problemer med bråk og rus de siste to tiårene (Eng, 2005), (Bymiljøetaten, 2021, s. 16-18). Dette har ført til et dårlig rykte blant eventuelle nye brukere av øya, og har vært en viktig del å få vekk med tanke på fornyelsen (Breidlid & Støva, 2021). Målet med oppgraderingen har vært å gjøre øya til et mer attraktivt rekreasjonsområde samt håndtere miljøutfordringene. Det har blitt tilrettelagt for universell utforming på stranden med badebrygge og dusj- og toalettfasiliteter. Tur- og stinetter har blitt oppgradert for lettere tilgjengelighet og øya har fått koblet seg til vann- og avløpsnettet.

Videre i oppgaven vil jeg gå nærmere på historie, brukergrupper og tidligere og nåværende forvaltning med forslag og muligheter for videreutvikling.

3.1 Områdebeskrivelse

Langøyene er tidligere to øyer, Norde og Søndre Langøy. Fra 1904 frem til 1948 var sundet som skilte øyene et søppeldeponi for Oslo kommune. I sin tid ble fyllingsområdet kalt «Rambergsundet», men etter forvandlingen fra søppeldeponi til friluftsområdet har det i dag navnet «Sletta» (Eike, 2020, s. 16).

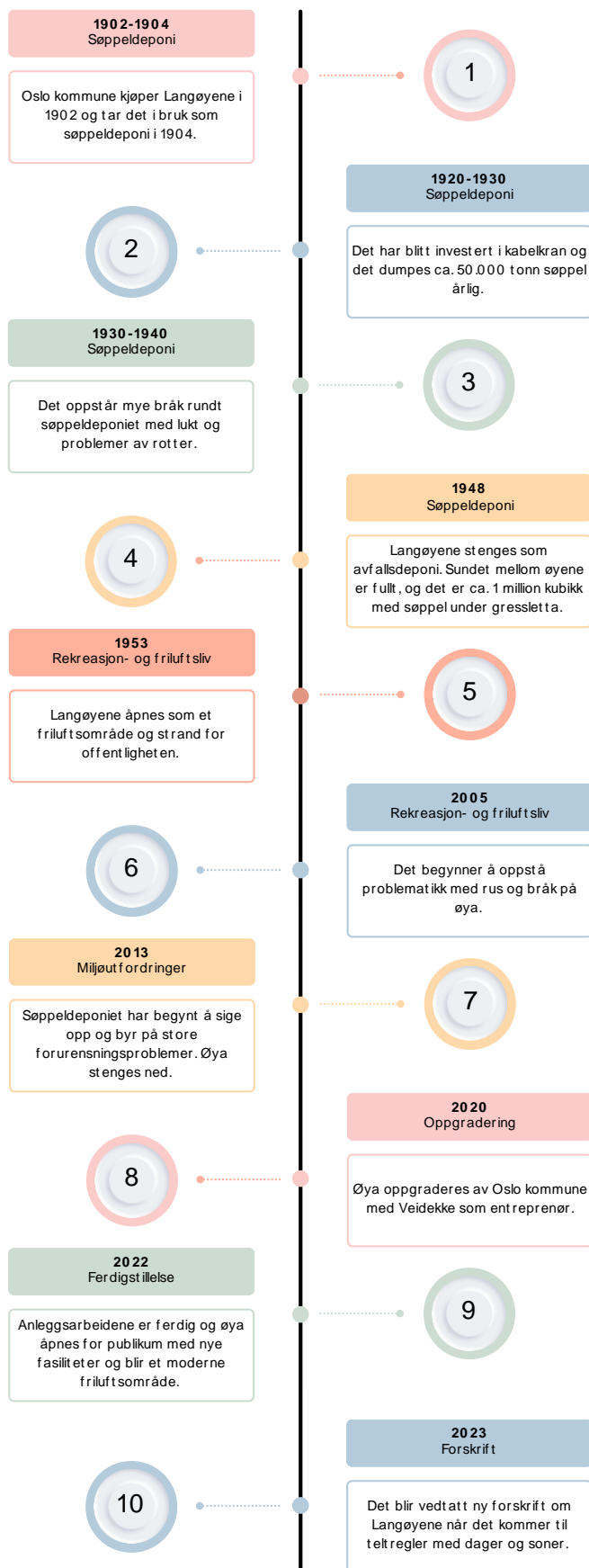
Øya har et samlet areal på ca. 300 mål, og er kjent for sin unike landskapsform med den store gressletta og den lange stranden. For å komme seg til Langøyene må man ta ferge fra Rådhusbrygga, og turen tar rundt 30 minutter. Det er daglige avganger i juni-august, og i helgene i mai.

Figur 6 Oversiktsbilde med lengde i luftlinje fra Rådhusbrygga og Nesoddtangen til Langøyene

3.2 Tidslinje av Langøyene fra 1902 til 2023.

Tidslinje fra søppeldeponi til friluftsområde

Historien til Langøyene

Kilder:

Oslo kommune u.å. *Langøyene nedlagt deponi*.
Engh, Christine. (2005). *Rus, bråk og tyverier ødelegger Langøyene*.
Torstenson, Inge (1997): *Fra nattmann til renholdsverk. Avfall og renovasjon i Oslo gjennom tusen år, Oslo*
Pedersen, Gunnar: *Aktuell historie II : Nordstrand og Østensjø før og nå*. (2009). 152 s. Utg. Frie Fuglers forlag. ISBN 978-82-995415-4-1. S. 94: *Langøyene - fra fylling til friluftspotentiale*.
Forskrift om regulering av ferdsel og opphold på Langøyene, Nesodden kommune, Viken.

3.3 Forvaltning

Langøyene forvaltes i dag av seksjon Øyene som er en del av Bymiljøetaten. En egen driftsforvalter er ansatt på heltid og har 4 sesongarbeider i høysesongen til hjelp. Forvaltningen fokuserer på skjøtsel, drift og vedlikehold av tur- og stinettet, strandsonen, toalett- og dusjfasiliteter, grøntområder og teltområdene.

3.4 Langøyene før oppgraderingen

Før oppgraderingen var Langøyene et lite tilrettelagt rekreasjons- og friluftsområde. Det manglet tilstrekkelige fasiliteter som innlagt vann- og avløp, toaletter, sitteplasser og grillplasser. Vegetasjonen var gjengrodd flere steder, noe som gjorde ferdsel vanskelig samt å finne egnede områder for andre aktiviteter. Bygningene på øya var i dårlig forfatning, og det manglet gode driftsmuligheter der (Grønn, 2013 s. 44). Videre var den gjeldende forskriften fra 2007 utydelig og utdatert, noe som gjorde håndheving av telteglene problematisk. Samlet sett var det vanskelig å vedlikeholde og drifte øya på en måte som ville vært attraktivt for besøkende.

3.4.1 Tidligere forvaltningspraksis og utfordringer

I samtaler med Maritim enhet har tidligere har det før oppgraderingen vært liten grad av skjøtsel på Langøyene. Det har vært utfordringer med skjøtsel, drift og vedlikehold på grunn av dårlig infrastruktur og mangel på servicebrygge. En annen vanskelig utfordring har vært langvarig teltere. En tidligere masteroppgave fra 2013 oppsummerer telteproblematikken slik:

Utfordringer med dagens telting

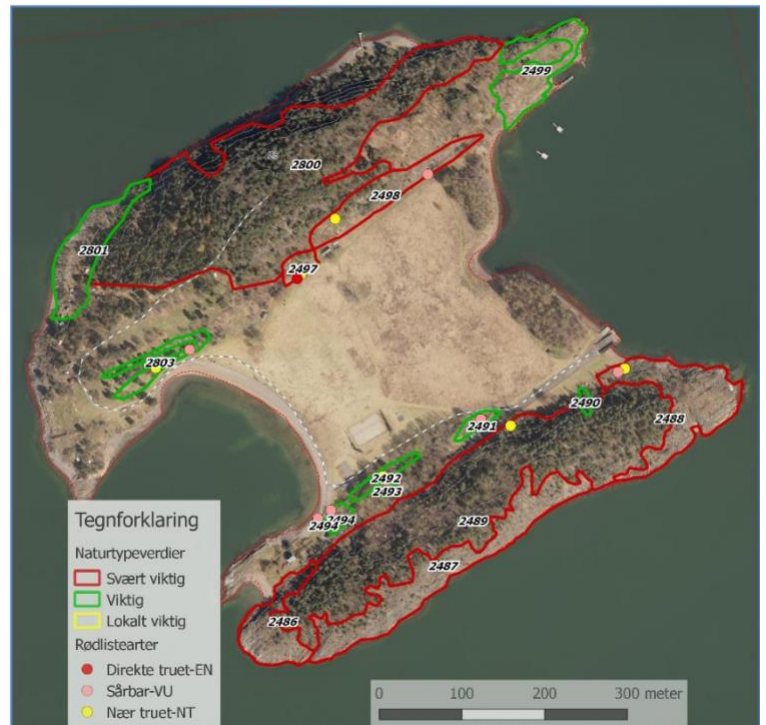
(Bymiljøetaten, 2012b)

Problem	Beskrivelse
Antall telt	I 2012 har det vært mellom 150 og 250 telt oppslått på Langøyene. Mange står tomme over lang tid.
Bålbrenning	Med bålbrenning blir det kun gitt oppfordring om at det skal være laget en sikker bålplass.
Teltstørrelse	I ferdselsreglene står det også at maks str på teltet er 18 m ² . En stor andel av teltene på Langøyene er over 18 m ²
Privatisering	Fri telting, medfører privatisering. Mange teltplasser har samme telt/beboer over flere uker. Enkelte av de som telter tar seg veldig til rette. De hugger trær, tyvkobler seg på strømledninger, flytter sand/småstein fra strendene og bruker som underlag under teltene, stjeler grillheller og setter opp ulovlige skjerminger. Privatbåter som trekkes opp på land forekommer også, som medfører privatisering av strandsonen.
Telting på gressletta	Dette gjelder ofte barnefamilier som blir skremt bort av fyll, bråk og dop, og velger en plass lenger vekk.
Narkotika	Narkotikasalg og bruk forekommer hyppig på øya, og skaper frykt og utrygghet for flere som ønsker å bruke øya. Flere av dem som kjøper narkotika har selv ansvar for små barn.
Ordensforstyrrelser	Episoder om bråk, trusler og fyll har blitt rapportert inn i mange år.
Tyveri og innbrudd	Episoder om tyveri og innbrudd har blitt rapportert inn i mange år. Innbrudd i telt, tyvkobling på strømledninger, stjeling av grillheller forekommer. Etter sesongen 2012 har det vært innbrudd i en av oppbevaringscontainere.
Hærverk	Enkelte av de som telter tar seg veldig til rette. De hugger trær, flytter sand/småstein fra strendene og bruker som underlag under teltene, og setter opp ulovlige skjerminger.
Forsøpling	Mange telt og søppel blir igjen etter sesongen. Etter 2012-sesongen sto det igjen "bare" 50 telt og det ble samlet sammen totalt 4 fulle komprimatorer (ca 80 m ³) søppel ved oppryddingen. • Også i 2012 ble det brukt rundt 10 ukervesk i forbindelse med oppryddingen.
Toalett og sanitærforhold	Teltplassene som ligger ved fyret på nordsiden av Langøyene er for langt unna toalett. Her kan det være 40 – 50 telt men ingen toalett. Dette medfører at det blir gjort fra seg i skogen og da gjerne i nærheten av stien. Det er ingen fornøyelse å gå på tur i de områdene.

Figur 7 Oppsummering av telteproblematikk på Langøyene 2012. Kilde: Christian Grønn, 2013.

3.4.2 Tidligere anbefalte skjøtselssoner

I 2017 tok Bymiljøetaten initiativ til en rapport fra BioFokus om å kartlegge naturverdier og biologisk mangfold på Langøyene. Da ble det diskutert om ønsker å tilrettelegge for økt ferdsel langs sjøen, da som tiltak for å hindre langvarig teltere. Samtidig var det også ønskelig å finne egnede teltområder på Norde Langøya, som kunne blitt egne områder, slik at forvaltningen ville bli enklere for de som arbeidet der ute (Blindheim, 2017, s. 13-14).

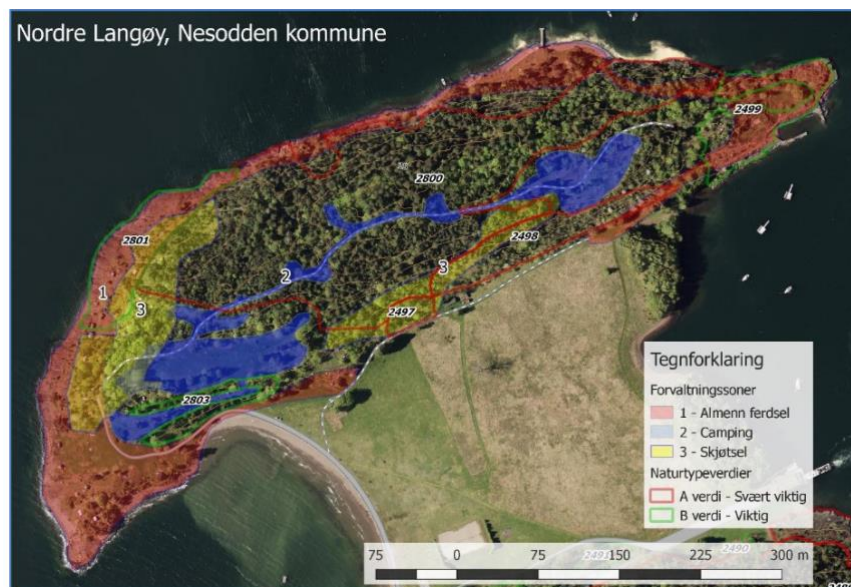

Figur 6 Kartlegging av Langøyene 2017 med avgrensninger av naturtyper med verdi. Kilde: BioFokus, 2017.

En av de større utfordringene knyttet til skjøtelsen har vært mangel på skjøtelsesplan/forvaltningsplan og et overordnet kunnskapsgrunnlag.

Norde Langøy

Til høyre ser man forslaget for 3 skjøtselssoner og tiltak for ferdsel og camping. Forslaget baserer seg på kartleggingen av området og ivaretagelse av viktig biologisk mangfold og naturtyper. Det har tidligere vært problemer med å drive skjøtsel fordi langvarig teltere har privatisert større områder, og det har ikke vært mulighet for å fjerne dem.

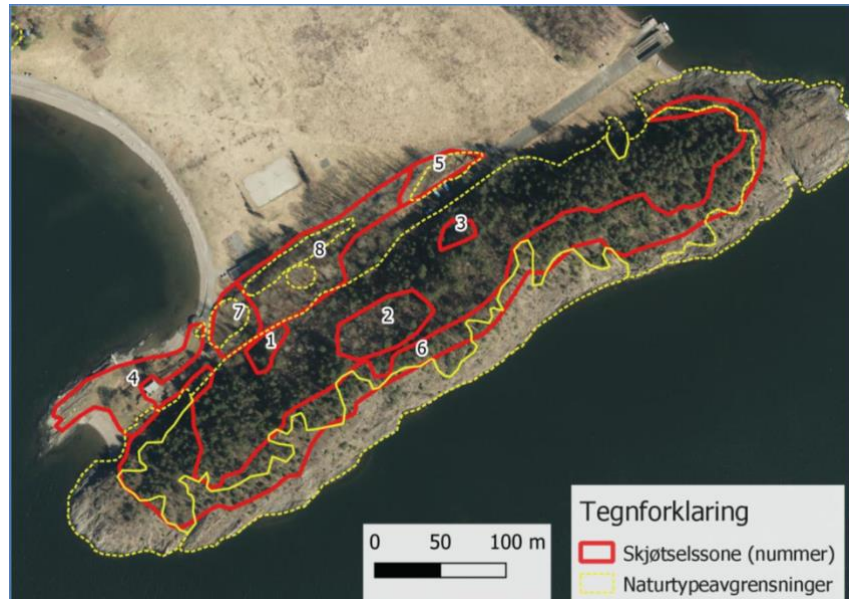

Figur 8 Forslag til skjøtselssoner og kanalisering av ferdsel og camping på Norde Langøy. Kilde: Blindheim, 2017.

Søndre Langøy

Forslaget på Søndre Langøy er åtte ulike skjøttselssoner. Det har vært historisk aktivitet på den søndre delen av øya av ulik karakter, men det har ikke vært tillat med telting der i nyere tid. Dermed er det mye gjengroing, siden denne delen av øya ikke i like stor grad blir brukt, som både telt eller turområde.

Rapporten konkluderte med at det er nødvendig med skjøttselstiltak for å styrke naturverdiene på Langøyene samt vurdere overvåking og mer kartleggingsarbeid.

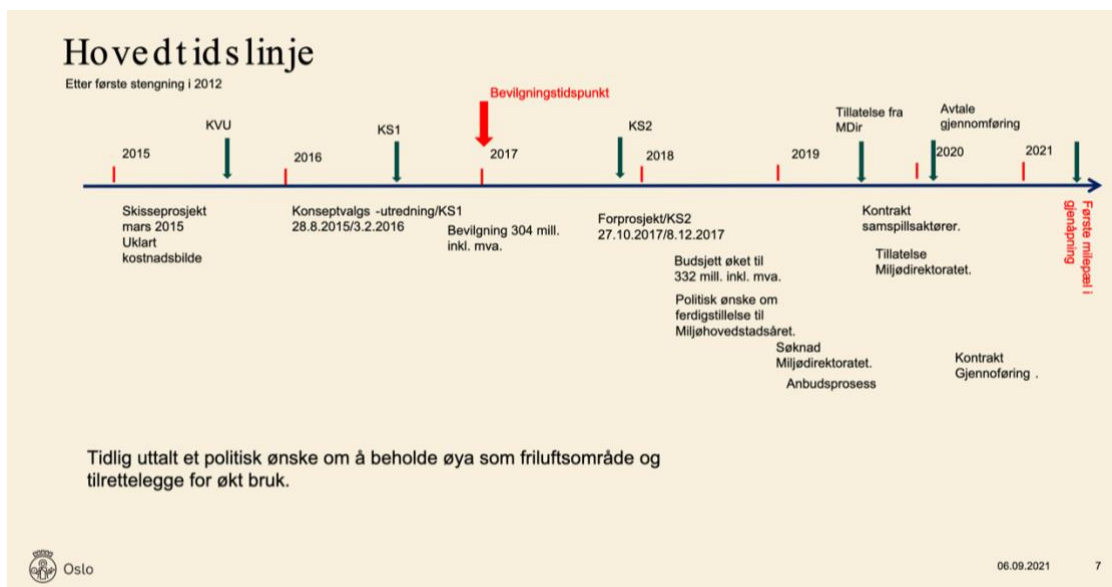

Figur 9 Forslag til skjøttselssoner på Søndre Langøy med avgrensning av naturtyper. Kilde: Blindheim, 2019.

Selv om rapporten har vært relevant for Bymiljøetaten, har den dessverre ikke blitt fulgt opp. Andre oppgaver har tatt opp kapasitet til de ansatte på Langøyene, noe som har resultert i en redusert grad av skjøttsel.

3.4.3 Situasjonen frem til oppgradering

I 2013 ble øya midlertidig stengt etter en rapport om større forurensningsfare fra søppeldeponiet. Rapporten avdekket at det tidligere avfallet hadde en stor miljøfare (Oslo kommune, u.å.). Oslo kommune bestemte seg derfor i 2015 for å rehabilitere og oppgradere hele øya for å sikre at forurensingen ikke ville utgjøre fare for mennesker eller miljø.

Figur 10 Tidslinje fra oppstartsfasen til ferdigstillelse for oppgraderingen av Langøyene. Kilde: Miljøringen, 2021.

3.5 Langøyene etter oppgraderingen

Langøyene åpnet delvis for publikum i 2021, og helt i 2022 (Oslo kommune, u.å.). Hovedfokuset var å håndtere miljøproblemene det tidligere søppeldeponiet kunne medføre, men samtidig var oppgraderingen av Langøyene som et rekreasjon- og friluftsområde også viktig.

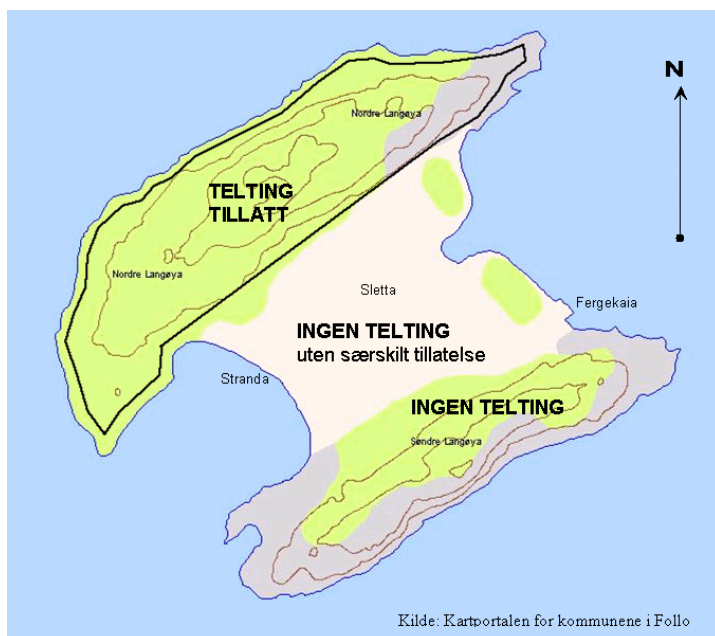
Som nevnt var Langøyene preget av mangel på fasiliteter som kunne tilfredsstillende området som et attraktivt friluftsområde. Miljøtiltakene har vært omfattende, og hele gressletta mellom øyene har blitt tildekket med rene masser, og så fått ny plen. Det har ført til at Langøyene fortsatt har sin karakteristiske landskapsform.

Under oppgraderingen har Langøyene fått bedre infrastruktur med større veier, kobling på vann- og avløpsnett som sikrer rent drikkevann, to volleyballbaner og en utvidet strand med universell utforming.

Utbedring av driftsområdet til Bymiljøetaten og bryggen har gjort det enklere for driften av Langøyene også.

3.5.1 Telting på øyene etter oppgraderingen

Fra 2007 frem til sommeren 2023 var forskriften «Atferdsregler for Langøyene, Nesodden kommune, Akershus» gjeldende. Denne skapte utfordringer for å håndheve telting, siden reglene var uklare. Som nevnt i 3.4.1, førte teltproblematikken til begrenset skjøtsel og at øya var lite imøtekomende for andre brukergrupper, siden mye av innretningene kunne virke privatiserende og stenge andre ute.

Figur 11 Teltregler fra 2007, lov og telte over hele Nordre Langøya.. Kilde: Lovdata

Etter oppgraderingen var ønsket fra Bymiljøetaten om at strandsonen skulle være tilgjengelig via en kyststi, men på grunn den gjeldende forskriften med teltsonen, gjorde bortvisning av teltere vanskelig.

Telting på Langøyene har lenge vært populært, men det har over tid gått på bekostning av andre brukerinteresser, eksempelvis turgåere langs kysten. Bymiljøetaten så seg nødt å oppdatere retningslinjer og forskriften for å ha en klar føring i hvor og når telting skulle foregå. Oslo kommune har vært i dialog med Nesodden kommune for å få plass en ny forskrift som hjelper forvaltningen i mye større grad.

Den nye forskriften fikk ikrafttredelse 31. mai 2023, og innebærer 7 ulike teltsoner.

Teltsonene er stengt i perioder for skjøtsel og vedlikehold, mens andre holder åpne. Dette er for å minimere negative påvirkninger av slitasje om sommeren samtidig som man kan forvalte området bedre.

Klarere regelverk rundt teltområdet bidrar til enklere forvaltning av oppsynspersonell, og andre aktører for å håndheve teltreglene. Samtidig bidrar det å ivareta Langøyene som et viktig rekreasjonsområde ved å ta vare på naturen.

Forskriften gjør det lettere å regulere og overvåke områder. Dette er til stor fordel for forvaltningen, når det kommer til å ha en aktiv skjøtsel.

Figur 12 Inndeling av teltsoner på Langøyene pr. 2023. Kilde: Lovdata

Tabellen viser de ulike periodene det er lov og telte med uketall. Perioden er forbeholdt for når fergen går fra Rådhusbrygge til Langøyene.

Tabell 9: Oversikt over teltsoner pr. 2024. Kilde: Lovdata.

Teltsoner	Åpen i ukene	Stengt i ukene
Sone 1	18-21, 25-34	22-24, 35-39
Sone 2	18-21, 25-34	22-24, 35-39
Sone 3	20-31, 34	18-19, 32-33
Sone 4	18-21, 25-34	22-24, 35-39
Sone 5	20-31, 34	18-19, 32-33
Sone 6	20-31, 34	18-19, 32-33
Sone 7	18-21, 25-34	22-24, 35-39

3.6 Dagens forvaltning og skjøtsel

Siden åpningen etter fornyelsen har oppsynet på Langøyene hatt fokus på å tilrettelegge og forberede grøntområdene både innenfor og utenfor teltsone. Dette har inkludert rydding av busk, kratt, kantvegetasjon og mindre og større trær. Mye av vegetasjonen som har blitt fjernet har vært for å åpne områdene langs kysten, stier og i teltsone.

I tillegg har grillplasser blitt etablert, utstyr med benker for å skape flere ulike samlingspunkter. Dette gjør at flere av områdene blir okkupert gjennom døgnet, og hindrer privatisering av telt.

Det har blitt satt opp skilt og informasjonstavler som gir besøkende viktig informasjon om øya, dens historie og reglene for bruk av område. Disse tiltakene bidrar til å fremme en mer ansvarlig bruk av Langøyene, som er viktig for å bevare områdets naturlige tilstand og sikre god opplevelse for alle besøkende.

Figur 14 Grillplasser ovenfor stranden. Plassert i 2023, foto tatt 2024. Foto: Georg Bergheim

Figur 13 Ulike stier på nordsiden. Bildet t.h. er langs kyststien. 2024. Foto: Georg Bergheim

I figur 10 vises det ulike to ulike grillplasser. Det er ikke tillat med bål på øya, så grillplassene er et tiltak for å forhindre åpne flammer i stor grad. Av og til medfører det at noen sager ned trær og/eller bryter av greiner for å tenne i grillen, som sett nede i bildet.

I figur 11 er de første bildene til venstre og midten turstier uten tilrettelegging mens bildet til høyre er med tilrettelegging av grus og merket rundt øya. Det er fjernet mye oppslag og kratt langs stiene for å gjøre de lettere tilgjengelig for besøkende.

Figur 16 Bildet over er tatt i 2024 og viser "Sletta" og Norde Langøya bak. Bildet nedenfor viser "Sletta" før oppgraderingen med almetreet som stod der. U.Å. Foto: Espen Bratlie

Figur 15 Bildet t.v. viser gjengroing av oppslag fra ulike treslag. Bildet t.v. viser gjengroing av den uønskede arten syrin (*Syrina vulgaris*). 2024. Foto: Georg Bergheim

I det øvre bildet i figur 11 ser man gressplenen før sesongstart. Hele plenen har et ca. område på 55 mål, og klippes jevnlig under sesongen. Det nedre bildet er tatt før oppgraderingen og viser plenen som får vokse fritt og det tidligere store almetreet som stod i midten. Tidligere var størsteparten av plenen ujevn og dårlig egnet til opphold og fysisk aktivitet, og ble kun klippet i ytterkantene (Grønn, 2013, s. 70). I dag blir gressplenen brukt i mye større grad til ulike aktiviteter og opphold, men kunne har hatt flere funksjoner enn kun som plen. I figur 12 ser man oppslag av ulike treslag som fører til områder i teltsonene blir utilgjengelig. Også ser man hagevandring fra tidligere aktivitet fra øya som er uønsket.

3.6.1 Mulige fremtidige forvaltningsstrategier og dagens

Det er flere muligheter på Langøyene enn tidligere, og den kan fortsatt videreutvikles. Ved å identifisere dagens løsninger samt utforske nye muligheter, kan man ta i bruk nye forvaltningsstrategier – eller forberede dagens. Potensialet for ytterligere tilrettelegging for frilustliv og lek er stort, samtidig som man må ivareta behovene for naturmangfoldet.

Hovedpunktet er å finne en løsning som kan balansere dagens og nye aktiviteter med bevaring av naturverdiene Langøyene har å by på. Nedenfor i tabell 10 og 11 utforsker jeg dagens løsninger og nedenfor mulige nye.

Tabell 10: Dagens løsninger

Naturmangfold/forvaltning	Rekreasjon, friluftsliv og lek
Kartlagt arter av nasjonalforvaltningsinteresser, svært viktige og viktige naturtyper og fremmede arter.	Egenorganisert aktiviteter – brukergrupper (skoler, barnehager og familier)
Rapporter som har sett på mulighet for skjøtsel/forvaltning.	Idrettsanlegg – sandvolleyballbaner (2 stk).
Informasjonsskilt om naturverdiene på Langøyene (gjør besøkende oppmerksomme på naturen).	Badeplasser (strand), stupetårn, bryggeanlegg, grillplasser med benker og kajakkmuligheter (i regi av DNT).
Lokal, regional og nasjonal interesse.	Til en viss grad tilrettelagte stier og veier med naturopplevelser/verdier
Enkel drift – basert på bevegelse av brukergrupper.	Telting – egne soner.

Tabell 11: Nye muligheter som kan videreutvikles/forberedes

Naturmangfold/forvaltning	Rekreasjon, friluftsliv og lek
Lage forvaltningsplan/skjøtelsesplan.	Legge til rette for egenorganisert aktiviteter (eks. natur som læring/anrea for barn og unge).
Øke kunnskapsgrunnlaget videre - kartlegge kulturmiljø og kulturminner og overvåke øya.	Idrettsanlegg – styrkeapparater, fotballbane, diskolf eller andre installasjoner som oppfordrer til aktivitet.
Etablere fast driftsstasjon med bygg/verksted.	Sammenhengende kyststi rundt øya – foreløpig kun på nordre del. Rehabiliterer noen stier.
Økt fokus på gressplen (eks. eng eller slåttemark).	Telting - vurdere praksis/behov etter sesong.
Mulighet for beiting på Søndre Langøy.	Småbåthavn – tiltrekke flere brukergrupper.
Mer aktiv skjøtsel – kan bli vanskelig/utfordrende.	

3.6.2 Strategisk planlegging av fremtidig drift

Potensialet til Langøyene er større enn dagens situasjon, og enten gjennom en integrert plan eller dynamisk plan kan forvaltningen i større grad gjøre seg klar for utfordringer og muligheter. Planen burde ikke fastsette fremtiden på forhånd, men heller ta sikte for å være et verktøy for å ta beslutninger på en overordnet visjon. Dette er for å unngå «kunnskaps-praksis-gapet», som betyr hva man gjør i praksis er ikke nødvendigvis hva kunnskapen sier. Å unngå større forskjeller mellom overordnede planer og hva som blir gjort på Langøyene er viktig for å kunne ha riktig utvikling.

Eksempelvis kan en skjøtselsplan være en bra løsning som kan balansere økt bruk og naturvern. Det kan bidra med å skape en mer bærekraftig drift for øya, men også bidra til å gi en rikere naturopplevelse for de besøkende.

3.7 Forslag til drift, vedlikehold og forvaltning

God dialog mellom grunneier og forvaltningsmyndighet Nesodden er viktig for at forvaltningen kan fungere optimalt på Langøyene. Langsiktig perspektiv for forvaltningen, og utrede en dynamisk skjøtselsplan kan være en god løsning for å sikre at Nesodden og Oslo kommune er fornøyde med forvaltningen på øya.

Tabell 12: Forslag til ulike mål for en skjøtselsplan for Langøyene

Overordnede mål med skjøtselsplan av Langøyene kan være:
1. Planen skal fungere som et dynamisk verktøy som jevnlig oppdateres for å forenkle skjøtsel og forvaltningen
2. Planen skal gi bidra til innsikt i ulik prioritering mellom naturvern og brukerinteresser
3. Planen skal gi bidra til å gi en forståelse og strategi for bevaring av naturverdier og naturtyper
4. Planen skal fremme et målbevisst og langsiktig forvaltningsperspektiv
5. Planen skal legge til rette for forutsigbarhet for brukere
6. Planen skal oppfordre til etterprøvnbarhet og gi oversikt over hva som er gjort hvert år

4. Diskusjonsdel

Oppgaven skal kun prøve å besvare grønnstrukturens fysiske kvaliteter og rekreasjonsverdi for brukere av Langøyene. Biologisk mangfold og økologiske kvaliteter og hvordan det skal håndteres – kommer kun til forslag, og skal ikke behandles grundigere. Alternativer av økologiske og biologiske kvaliteter burde utredes i større grad i rapporter eller dokumenter, slik at man kan ivareta og videreutvikle vegetasjonen basert på faglig kunnskap.

4.1 Naturverdier- og kvaliteter for rekreasjon- og friluftsliv

Langøyene er et populært mål for friluftsliv og rekreasjon. Området er omkranset av sjø, og tilbyr på turer i natur og langs kysten samtidig som det mulighet for overnatting. Det er mulig å oppleve flere sjeldne naturtyper og arter – samtidig som øya har blitt lett tilgjengelig med bedret infrastruktur.

«Sletta» er såpass stor at den tilbyr plassen for å utøve mange ulike aktiviteter. Den burde også ha rom til å vokse ulike enger, da spesielt med tanke på for pollinerende insekter. Det kan inneha flerfunksjonell tilnærming ved at det er estetisk fint har etiske kvaliteter, at det er tilrettelagt for insekter – slik at det blir en opplevelse for både besøkende mennesker og dyr.

Større grønnstrukturer hvor man kan telte er mangelvare i nærheten av byen. Dermed fungerer Langøyene som et lavterskeltilbud for de som vil nye sjøen og overnatting, og grønnstrukturen kan oppfordre folk til å komme seg ut og i fysisk aktivitet.

4.2 Muligheter

Det er mange muligheter man kan utforske men Langøyene. To hovedting som skiller seg ut er å etablere noe sportslig aktivitet (eks. diskogolf eller fotballbaner) og en småbåthavn.

Småbåthavn vil gjøre øya mer historisk, ettersom ferdselen fra tidligere bosetninger kun foregikk med båt. I dag er man i stor grad avhengig av et kollektivt tilbud for å komme seg til Langøyene, selv om det er kajakkutleie fra DNT. For å styrke brukergrupper som kommer til sjøs, burde det enten tilrettelegges en havn eller øke dagens tilbud av kajakk/småbåter.

Å etablere en diskogolfbane eller et annet lavterskeltilbud kan være med å øke aktiviteten for andre brukergrupper på øya. Slikt kan være et verdifullt tilskudd over tid, og kan bidra at folk besøker Langøyene istedenfor de andre øyene – som tidvis har for mange besøkende.

Friluftsliv- og rekreasjon burde stå høyest av prioriteringslisten over tid for Langøyene, selv om det burde være muligheter for å bevare naturmangfoldet i større grad også.

4.3 Områder – vurderinger og interesser

Oppgaven har tatt for seg kulturmiljøer og naturtypers og brukergruppers interesser. Den har ikke tatt for seg eventuelle automatiske fredninger ved nye undersøkelser.

Planområdet er inndelt i 3 områder, hvorav Norde Langøya er delt opp i 8 teltsoner, Søndre Langøya står urørt og gressletta blir brukt til et mangfold av aktiviteter.

Lokalitetene har vist seg å ha store verdier knyttet til det unike miljøet som er såkalt «kalkøyene», Samlet sett kan det vurderes å ha stor nasjonal interesse å ivareta en god del av naturtypene og dens arter, men Langøyene bærer også sterkt preg av menneskelig aktivitet opp igjennom århundrene. Det som særlig skiller Langøyene fra de andre øyene er miljøet som var der tidligere som en søppelplass. Tidsperspektivet fra oppstart til slutt for søppeldeponiet er ikke så historisk viktig, ettersom rekreasjonsområde har likeså lang tidshorison, og dagens kvalitet og funksjoner har oppstått fra tidligere miljø og sammenheng. Som eksempel er den menneskelige aktivitet i større grad kulturelt, sosialt og økonomisk viktigere enn hensynet i naturmangfoldet samlet sett. I tillegg til en rekke tiltak man kan ta i bruk gjennom skjøtselsplan/forvaltningsplan kan man ivareta og bevare større eller mindre områder av viktige naturtyper.

4.2.1 Betydningen av grøntområder for brukergruppene

Som nevnt er stedet er populært utfluktssted av flere grupper. Besøkende kan enten overnatte, gå rundt øya eller bade. Øya mangler kanskje noe mer informasjonsspredning for et bredere publikum, da at det kan i større grad bli tatt i bruk av turister eller folk som kommer til Oslo på besøk.

4.3 Naturmiljø og historie – og videreutvikling

Samlet illustrer Langøyene gjennom kulturhistorien og naturmangfoldet hvordan landskapet kan bli preget, men samtidig ivaretas ved riktig planlegging. Slik kan skape et helhetlig miljø over tid, som da bevisstgjør brukerinteresser, herunder teltere og besøkende og naturorganisasjoner samtidig som kommunen har påtar seg sitt ansvar.

En vurdering av den fremtidige utviklingen av Langøyene må ta både hensyn til den langvarige historien som rekreasjonsområde, men også det artsrike og viktige lokalitetene som finnes der ute. Dagens situasjon beskrives i forhold til samtaler med BYM, befarings og litteratur. Fremtidig utviklingen av de tre områdene, Norde og Søndre Langøya og gressletta burde kunne utredes i større grad enn i dag. Alternativer som tas i bruk burde heller ikke føre til seg større ødeleggelse eller for stor slitasje eller inngrep av naturmangfoldet eller øya.

Utgangspunktet for å vurdere konsekvensen av et verneområde er bestemmelsene som finnes allerede på Hovedøya. Disse vernebestemmelsene kan omfattes svært omfattende, men må sees i sammenheng med hvor viktig naturtypene der er for nasjonal interesse så fall burde temaene deles opp under landskap, planteliv og ferdsel.

5. Konklusjon

Oppgraderingen av Langøyene har vært et svært viktig tiltak for å fornye øya som et populært rekreasjon- og friluftsområde. Til tross for betydelige utfordringer de siste to tiårene, har prosjektet bidratt til å styrke det miljømessige og rekreasjonsmessige.

For videre forvaltning kreves det en langsiktig plan som kan balansere natur og friluftslivet. Det kan være lønnsomt med en dynamisk skjøtselsplan for å håndtere uforutsette problemstillinger. Tilpasning av forvaltningsstrategier kan sikre at både biologisk mangfold og brukeropplevelser ivaretas på best mulig måte.

Aktiviteter på Langøyene burde styres kontrollert, slik at man kan overgå overbelastning på viktige områder, men samtidig gi en positiv brukeropplevelse, ved å kanalisere ferdsel.

For at øya skal bli et enda mer attraktivt område, burde det tilrettelegges for flere ulike brukergrupper. Prosjektet Nye Langøyene har vært en stor suksess, men det må også forvaltes på et godt grunnlag som kan gagne både forvaltningen og brukerne.

6. Referanser

- Barton, D.N., Vågnes Traaholt, N. Blumentrath, S. & Reinvang, R. 2015. *Naturen i Oslo er verdt milliarder. Verdsetting av urbane økosystemtjenester fra grønnstruktur.* - NINA Rapport 1113.
- Blindheim, T. 2017. Naturverdier, skjøtsel og tilrettelegging på nordre Langøyene, Nesodden kommune. BioFokus-notat 2017-57. Stiftelsen BioFokus. Oslo
- Blindheim, T. 2019. Vurdering av skjøtsel på søndre Langøyene, Nesodden kommune. BioFokus-notat 2019-76. Stiftelsen BioFokus. Oslo.
- Blindheim, T, Høitomt, T. og Klepeland, J.T. 2017. Konsekvenser for naturverdier ved tildekking av urene masser på Langøyene, Nesodden kommune. BioFokus-notat 2017-51. Stiftelsen BioFokus. Oslo.
- Breidlid, C., & Støyva, B. A. (2021, 18. juli). Nytt regime på Langøyene. *Aftenposten*. Hentet 5. mai fra <https://www.aftenposten.no/oslo/i/4zBPga/nytt-regime-paa-langoeeyene>
- Bryhni, I. *Oslos geologi og landformer* i Store norske leksikon. *SNL*. Hentet 4. mai 2024 fra https://snl.no/Oslos_geologi_og_landformer
- Bymiljøetaten. (2021). *Årsrapport Maritim enhet, Skjærgårdstjenesten enhet 1 og 3 driftsområde 2*. Hentet 29. april fra <https://www.oslofjorden.org/wp-content/uploads/2023/01/Skjaergardstjenesten-i-Oslo-driftsenhet-1-og-3-driftsrapport-2021.pdf>
- Dalen, B. H. (2021). Barn fra vestkanten mest aktive i Oslo. *Statistisk sentralbyrå*. Hentet 5. mai fra <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/barn-fra-vestkanten-mest-aktive-i-oslo>
- Dervo, B.K., Skår, M., Köhler, B., Øian, H., Vistad, O.I., Andersen, O. og Gundersen, V. 2014. Friluftsliv i Norge anno 2014 – status og utfordringer - NINA Rapport 1073.
- Engh, C. (2005, 4. august). Bråk, rus og tyverier ødelegger Langøyene. *Aftenposten*. Hentet 6. mai fra <https://www.aftenposten.no/oslo/i/onVpg/braak-rus-og-tyverier-oedelegger-langoeeyene>
- Eike, Ø. (2020). Langøyene – søppelfylling, bolig og badestrand. *Tobias – Tidsskrift for Oslohistorie*, 29, 16. Hentet 30. april fra https://www.oslo.kommune.no/OBA/tobias/tobiasartikler/pdf_arkiv/tobias2020.pdf
- Fremstad, J. J. (2023, 4. januar). *Fungerer tiltak for trua natur?* NINA. Hentet 28. april fra <https://www.nina.no/Om-NINA/Aktuelt/Nyheter/article/fungerer-tiltak-for-trua-natur>

- Grønn, C. (2013). *Langøyene - ikke bare en badeøy: en mulighetsstudie for revitalisering av Langøyene som friluftsliv- og rekreasjonsområde*. [Masteroppgave, Universitetet for miljø og biovitenskap]. Hentet 25. april fra <https://nmbu.brage.unit.no/nmbu-xmlui/handle/11250/188498>
- Helsedirektoratet. (2021). *Tilgang til natur- og rekreasjonsområder, friluftsliv og idrett*. (Sektorrapport om folkehelse 2021). Hentet 26. april fra <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/sektorrapport-om-folkehelse/trygge-og-helsefremmende-miljoer/tilgang-til-natur-og-rekreasjonsomrader-friluftsliv-og-idrett>
- Jakhelln, E. L. (2020, 15. mai). *Ni av ti blir mindre stresset av en tur i naturen*. Norsk Friluftsliv. Hentet 20. april fra <https://norskfriluftsliv.no/ni-av-ti-blir-mindre-stresset-av-en-tur-i-naturen/>
- Klima- og miljødepartementet. (2018). *Handlingsplan for friluftsliv*. Natur som kilde til helse og kvalitet. Hentet 10. mai fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/ce805bbda07b40d184115b512d1c0de0/t-1564.pdf>
- Kommunal- og distriktsdepartementet. (2021, 28. mai). *Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen*. Hentet 2. mai fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/statlige-planretningslinjer-for-differensiert-forvaltning-av-strandsonen-langs-sjoen/id2850282/>
- Kommunal- og distriktsdepartementet. (2022, 18. mars). *Kommuneplanens arealdel*. Hentet 2. mai fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/kommuneplanens-arealdel/id2904677/>
- Kommunal- og distriktsdepartementet. (2023, 1. februar). *Bærekraftsmålene i planlegging*. Hentet 2. mai fra https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan_bygningsloven/planlegging/fagtema/baerekraft_i_planlegging/id2846205/
- Kommunal- og distriktsdepartementet. (2023, 8. mars). *Kommunale planoppgaver*. Hentet 1. mai 2024 fra https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan_bygningsloven/planlegging/plansystem_prosess/kommunale_planoppgaver/id2836162/
- Kommunal- og distriktsdepartementet. (2023, 20. juni). *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027*. Hentet 10. mai fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-forventninger-til-regional-og-kommunal-planlegging-20232027/id2985764/>

- Kvam, M. (2022, 5. desember). Inaktivitet – en folkesykdom. *Norsk Helseinformatikk*. Hentet 20. april fra <https://nhi.no/trening/aktivitet-og-helse/fysisk-aktivitet-og-helse/inaktivitet-en-folkesykdom>
- Landmark, E. A. (2021). *Om kommunens ansvar for utvalgte naturtyper*. Saksdokument for Statsforvalteren i Oslo og Viken, 11.10.2021. Hentet 4. mai fra <https://www.statsforvalteren.no/contentassets/16b28077b5854ffebe24d3386818165a/kommunenens-ansvar-for-utvalgte-naturtyper.pdf>
- Malt, G. F. (2023). *Om hensynssoner med særlige hensyn i kommuneplanens arealdel. Særlig om hensynssoner for naturmiljø - H560*. Notat for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, 20.12.2023.
- Meld. St. 14 (2015-16). *Natur for livet — Norsk handlingsplan for naturmangfold*. Klima- og miljødepartementet. Hentet 16. mai fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-14-20152016/id2468099/>
- Meld. St. 18 (2016-2017). *Berekraftige byar og sterke distrikt*. Kommunal- og distriktsdepartementet. Hentet 15. mai fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/d15e0f19e7d9439ea5c1b08ba888bd1/nno/pdfs/stm201620170018000dddpdfs.pdf>
- Miljødirektoratet. (2013). *Kartlegging og verdsetting av friluftsområder*. Hentet 14. mai fra <https://www.miljodirektoratet.no/utskrift/?id=&wsid=1022&redirect=https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/friluftsliv/myndigheter/kartlegge-og-verdsette-friluftslivsomrader/>
- Miljødirektoratet. (2023, 30. mai). *Planlegging av by- og tettstedsnære naturområder. Virkemidler*. Hentet 14. mai fra <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/friluftsliv/myndigheter/veileder-for-by--og-tettstednare-naturomrader/virkemidler/>
- Miljødirektoratet. (2014). *Planlegging av grønnstruktur i byer og tettsteder*. <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/M100/M100.pdf>
- Miljødirektoratet. (2019). *Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv*. Hentet 13. mai fra <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2019/mai-2019/naturvennlig-tilrettelegging-for-friluftsliv/>
- Miljødirektoratet. (2023, 25. januar). *Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks*. Hentet 9. mai fra <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/naturkartlegging/naturtyper/>
- Miljødirektoratet. (2023, 27. mars). *By- og tettstedsnær grønnstruktur i arealplanlegging*. Hentet 9. mai fra <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/naturkartlegging/naturtyper/>

arealplanlegging/arealplanlegging/miljohensyn-i-arealplanlegging/friluftsliv/gronnstruktur-i-arealplanlegging/

Miljødirektoratet. (2023, 27. mars). *Grønn infrastruktur i arealplanlegging*. Hentet 26. april fra <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/miljohensyn>

Miljølære. (u.å.). *Kulturlandskap*. Hentet 10. mai fra <https://www.miljolare.no/tema/naturomrader/artikler/kulturlandskapet.php>

Naturmangfoldloven. (2009). *Lov om forvaltning av naturens mangfold*. (LOV-2009-06-19-100). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

Nesodden kommune. *Kommuneplanens arealdel 2022–2046* (2023).

Nesodden kommune. *Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2046* (2021).

Nesodden kommune. *Temaplan fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2023-2027* (2023).

Nesodden kommune. *Klima- og miljøplan 2022-2023, del 3 Naturmangfold* (2022).

NINA (u.å.). *Åpen grunnlendt kalkmark*. Hentet 1. mai fra <https://www.nina.no/Naturmangfold/Trua-natur/%C3%85pen-grunnlendt-kalkmark>

Oslo kommune. *Handlingsplan for biologisk mangfold i Oslo 2023-2030* (2023).

Oslo kommune. *Behovsplan for idrett og friluftsliv 2021-2030* (2021).

Oslo kommune. *Kommuneplan 2015: Oslo mot 2030 - Juridisk arealdel*. (2015)

Oslo kommune. (*Vår by, vår framtid. Kommuneplan for Oslo 2018 - Samfunnsdel med byutviklingsstrategi. Visjon, mål og strategier mot 2040*). (2018)

Oslo kommune. (u.å.). *Langøyene*. Hentet 2. mai fra <https://www.oslo.kommune.no/natur-kultur-og-fritid/tur-og-friluftsliv/badeplasser-og-temperaturer/langoyene/#gref>

Plan- og bygningsloven (2009). *Lov om planlegging og byggesaksbehandling* (LOV-2008-06-27-71). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71>.

Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus (2015).

Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus 2016–2030 – Aktivitetsløftet (2016).

Regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus, vedtatt av Fylkestinget (2019).

Riksantikvaren. (2020). *Planer som forvaltningsverktøy*. Hentet 11. mai fra <https://riksantikvaren.no/veileder/grontanlegg/#section5>

- SABIMA. (u.å.). *Kartlegging av natur*. Hentet 22 april fra <https://www.sabima.no/kartlegging/kartlegging-av-natur/>
- Sivilombudet. (2023, 31. mai). *Mangelfull vurdering etter naturmangfoldloven – reguleringsplan for ny fylkesveg*. Hentet 20. april fra <https://www.sivilombudet.no/uttalelser/mangelfull-vurdering-etter-naturmangfoldloven-reguleringsplan-for-ny-fylkesveg/>
- Statsforvalteren. (2022, 9 september). *Duket for åpen grunnlendt kalkmark*. Hentet 5. mai fra <https://www.statsforvalteren.no/oslo-og-viken/miljo-og-klima/nyheter---miljo-og-klima/2022/09/duket-for-apen-grunnlendt-kalkmark/>
- Statsforvalteren. (u.å.). *Kartlegging av natur*. Hentet 5. mai fra <https://www.statsforvalteren.no/trondelag/miljo-og-klima/naturmangfold/kartlegging-av-natur/>
- St.meld. nr 29. (1996-97). *Regional planlegging og arealpolitikk*. Klima- og miljødepartementet. Hentet 28. april https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/st-meld-nr-29_1996-97/id191107/
- Thorén, K. H. (2021). *Overordnet grønnstrukturplanlegging*. Tiltak. Hentet 15. mai <https://www.tiltak.no/e-beskytte-eller-reparere-miljoeet/e4-attractive-omgivelser/overordnet-gronnstrukturplanlegging/>
- UiO. (2022, 21. april). *Stranda vest for fergekaia*. Hentet 15. mai fra https://www.nhm.uio.no/kunnskapsunivers/geologi/ekskursjoner/hovedoya/hoya_lok2.htm
- Ødegård, M, I. (2011). *Fra grønnstruktur til blå-grønn infrastruktur - gjør det noen forskjell? Park & anlegg*. (6), 5. Hentet 16. mai

7. Figurliste

Figur 1 Oversikt over kulturminner på Langøyene. Kilde: Norkart/Geovekst	13
Figur 2 Bildet viser Langøyene markert i rødt med gjeldende plankart over Nesodden t.v. og Oslo t.h. Kilde: Norkart AS/Geovekst.	15
Figur 5 Avsatt som arealformål Friluftsområde	15
Figur 4 Avsatt som arealformål LNF-område	15
Figur 3 Avsatt som arealformål Naturområde, gjelder for Nordre og Søndre Langøy	15
Figur 6 Oversiktsbilde med lengde i luftlinje fra Rådhusbrygga og Nesoddtangen til Langøyene	22
Figur 7 Oppsummering av teltproblematikk på Langøyene 2012. Kilde: Christian Grønn, 2013.	24
Figur 8 Forslag til skjøtselssoner og kanalisering av ferdsel og camping på Norde Langøy. Kilde: Blindheim, 2017.	25
Figur 9 Forslag til skjøtselssoner på Søndre Langøy med avgrensning av naturtyper. Kilde: Blindheim, 2019.	26
Figur 10 Tidslinje fra oppstartsfasen til ferdigstillelse for oppgraderingen av Langøyene. Kilde: Miljøringen, 2021.	26
Figur 11 Teltregler fra 2007, lov og telte over hele Nordre Langøya.. Kilde: Lovdata	27
Figur 12 Inndeling av teltsoner på Langøyene pr. 2023. Kilde: Lovdata	28
Figur 13 Ulike stier på nordsiden. Bildet t.h. er langs kyststien. 2024. Foto: Georg Bergheim	29
Figur 14 Grillplasser ovenstor stranden. Plassert i 2023, foto tatt 2024. Foto: Georg Bergheim	29
Figur 15 Bildet t.v. viser gjengroing av oppslag fra ulike treslag. Bildet t.v. viser gjengroing av den uønskede arten syrin (<i>Syrina vulgaris</i>). 2024. Foto: Georg Bergheim	30
Figur 16 Bildet over er tatt i 2024 og viser "Sletta" og Norde Langøya bak. Bildet nedenfor viser "Sletta" før oppgraderingen med almetreet som stod der. U.Å. Foto: Espen Bratlie	30

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Noregs miljø- og biovitenskapelige universitet
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003
NO-1432 Ås
Norway